

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.023.01.2019

Pani
Grażyna Lachcik
Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 18
w Rzeszowie
ul. Bł. Karoliny 21, 35-119 Rzeszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/028 – Kształcenie dzieci rodziców powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 18 w Rzeszowie, 35 – 119 Rzeszów ul. Bł. Karoliny 21 (dalej Szkoła),
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Grażyna Lachcik – Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 18 w Rzeszowie, od 01.09.2017 r. (dalej Dyrektor).
	(akta kontroli str. 1-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	Kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 – 2019/2020 (do czasu zakończenia kontroli)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Edyta Niegowska-Buko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/179/2019 z 24.10.2019 r. 2. Wilhelm Dmytrów, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/183/2019 z 07.11.2019 r.
	(akta kontroli str. 6-7)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm. (dalej: ustawa o NIK).

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie NIK, Dyrektor Szkoły zapewniła uczniom przybywającym z zagranicy podstawowe warunki do zaspokojenia ich potrzeb edukacyjnych.

W Szkole w procedurze rekrutacji uczniów przybyłych z zagranicy, kwalifikowano na odpowiedni rok szkolny na podstawie dokumentów określonych w § 2 pkt. 3 lit. a i b rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw³, dalej rozporządzenie w sprawie uczniów przybywających z zagranicy.

Dyrektor Szkoły, w drodze kontaktów telefonicznych i aplikacji w systemie informatycznym porozumiewała się z organem prowadzącym (Gmina Miasto Rzeszów) w procesie projektowania arkusza organizacji Szkoły, w zakresie ustalania tygodniowego rozkładu oraz tygodniowego wymiaru dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego. Ustalono przypadek przyznania uczniowi kl. I dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego w wymiarze 1 godziny tygodniowo zamiast wymiaru co najmniej 2 godzin tygodniowo, określonego w przepisie § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uczniów przybywających z zagranicy.

W toku kontroli nie można było ustalić czy uczniom przybywającym z zagranicy zapewniono odpowiednie do potrzeb wsparcie psychofizyczne i dydaktyczne m.in. z uwagi na nieudokumentowanie w jakiegokolwiek formie przeprowadzenia odpowiedniej diagnozy potrzeb wśród tej grupy uczniów.

W procesie kształcenia uczniów przybywających z zagranicy nauczyciele stosowali ogólnodostępne programy wydawnictw pedagogicznych, które nie zawierały dostosowań do nauczania powyższych uczniów w odniesieniu do wymagań programowych, form i metod pracy.

Stwierdzono, że w kontrolowanym okresie żaden spośród 50 nauczycieli pracujących z uczniami przybywającymi z zagranicy nie uczestniczył w formach doskonalenia zawodowego ukierunkowanych na pracę z takimi uczniami (np. dotyczących prowadzenia zajęć z języka polskiego jako języka obcego). W dokumentacji sprawowanego nadzoru pedagogicznego (sprawozdaniach, raportach, analizach) nie odnotowano kwestii odnoszących się do obszaru kształcenia dzieci przybywających z zagranicy.

W przyjętym w Szkole systemie oceniania, nie wprowadzono postanowień odnoszących się do odmiennego oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów przybywających z zagranicy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

1. W kontrolowanym okresie w Szkole kształciło się:
- w roku szkolnym 2017/2018 - 16 uczniów, w tym 8 cudzoziemców i 8 obywateli polskich powracających do kraju, w tym nowo przyjęty⁴ 1 cudzoziemiec i 1 obywatel

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23.08.2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz.U. z roku 2017, poz. 1655 ze zm.).

⁴ Według stanu na 30.09.2017 r.

polski powracający do kraju, oraz przyjętych w trakcie roku szkolnego⁵ 2 cudzoziemców i 1 obywatel polski powracający do kraju,
- w roku szkolnym 2018/2019 – 19 uczniów, w tym 10 cudzoziemców i 9 obywateli polskich powracających do kraju, w tym nowo przyjęty⁶ 1 cudzoziemiec i 5 obywateli polskich powracających do kraju, oraz przyjętych w trakcie roku szkolnego⁷ 4 cudzoziemców,
- w roku szkolnym 2019/2020 – 24 uczniów, w tym 12 cudzoziemców i 12 obywateli polskich powracających do kraju, w tym nowo przyjętych⁸ 3 cudzoziemców i 3 obywateli polskich powracających do kraju.

W trakcie lat szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020:

- liczba uczniów cudzoziemców wykazana w bazie Systemu Informacji Oświatowej⁹ (dalej: „baza danych SIO”), była zgodna z ich liczbą w „Księdze uczniów”,
- przekazywane do bazy SIO dane dziedzinowe, w tym m.in. liczba uczniów realizujących dodatkową naukę języka polskiego (odpowiednio dwoje, troje i siedmioro uczniów), były tożsame z liczbą uczniów wykazaną w dziennikach zajęć dodatkowych.

(akta kontroli: str. 8-88)

W myśl § 17 ust. 3 rozporządzenia w sprawie uczniów przybywających z zagranicy tygodniowy rozkład oraz wymiar godzin dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego ustala, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, dyrektor szkoły, w której są prowadzone te zajęcia.

Ustalono, że w kontrolowanych latach szkolnych Dyrektor Szkoły w drodze kontaktów telefonicznych oraz przy wykorzystaniu platformy informatycznej firmy Vulcan Spółka z o.o., występowała do organu prowadzącego o zorganizowanie w Szkole dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego¹⁰. Zajęcia te zostały uwzględnione w aneksach do arkuszy organizacji Szkoły, następująco:

1) w roku szkolnym 2017/2018:

- a) 1 uczniowi z klasy I, w wymiarze 1 godziny tygodniowo. Zatwierdzenie arkusza organizacyjnego przez organ prowadzący nastąpiło w dniu 08.11.2017 r. Zajęcia prowadzone były indywidualnie (frekwencja wyniosła 100%),
- b) 1 uczniowi z klasy II, w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Zatwierdzenie arkusza organizacyjnego przez organ prowadzący nastąpiło w dniu 12.01.2018 r. Zajęcia prowadzone były indywidualnie (frekwencja wyniosła 69%);

2) w roku szkolnym 2018/2019:

- a) 1 uczniowi, z klasy III, w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Zatwierdzenie arkusza organizacyjnego przez organ prowadzący nastąpiło w dniu 06.03.2019 r. Zajęcia prowadzone były indywidualnie (frekwencja wyniosła 100%),

⁵ Według stanu po 30.09.2017 r.

⁶ Według stanu na 30.09.2018 r.

⁷ Według stanu po 30.09.2018 r.

⁸ Według stanu na 30.09.2019 r.

⁹ W znaczeniu określonym w ustawie z dnia 15.04.2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz.U. z roku 2019, poz. 1942), dalej ustawa o SIO. Art.14 ust. 12 te same ustawy stanowił, że dane dziedzinowe w związku z nauką ucznia w szkole obejmują m.in. korzystanie z dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego, o której mowa w art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 14.12.2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z roku 2019, poz. 1148 ze zm.). Z kolei art. 44 ust. 1 ustawy o SIO regulował m.in., że szkoła przekazuje do bazy danych SIO dane dziedzinowe ucznia.

¹⁰ Dyrektor wyjaśniła, że wszelkie uzgodnienia z organem prowadzącym Szkołę dotyczące zagadnień związanych z kształceniem dzieci rodziców powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców, prowadzone są telefonicznie, a efekt tych uzgodnień jest widoczny na zatwierdzonych arkuszach organizacji Szkoły.

b) 2 uczniom z klasy II i IV, w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Zatwierdzenie arkusza organizacyjnego przez organ prowadzący nastąpiło w dniu 07.05.2019 r. Zajęcia prowadzone były w grupie dwuosobowej (średnia frekwencja wyniosła 83%),

2) w roku szkolnym 2019/2020, 7 uczniom z klas: I, III-V, VII-VIII, w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Zatwierdzenie arkuszy organizacyjnych przez organ prowadzący nastąpiło w dniach 10.10.2019 r. i 08.11.2019 r. Zajęcia prowadzone były w dwóch grupach:

- czteroosobowej, utworzonej z uczniów z klas I, III-IV, gdzie średnia frekwencja (do dnia 06.11.2019 r.) wyniosła 83% i

- trzynosobowej, utworzonej z uczniów z klas V, VII-VIII, gdzie średnia frekwencja (do dnia 19.11.2019 r.) wyniosła 89%.

Ogółem, w badanym okresie 12 uczniom przyznano dodatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego, co stanowiło: 20% spośród ogółu 59 takich uczniów, kształcących się w Szkole oraz 57% spośród ogółu 21 uczniów nowo przyjętych do Szkoły w kontrolowanym okresie.

Wydatki¹¹ na kształcenie uczniów z zagranicy w latach 2017-2019 (do 31 października) zostały poniesione wyłącznie na prowadzenie dodatkowych zajęć z języka polskiego w kwocie ogółem 6,97 tys. zł, z tego: w roku 2017 – 3,89 tys. zł, w roku 2018 – 1,72 tys. zł i w roku 2019 (do końca października) – 1,36 tys. zł.

(akta kontroli: str. 45-56, 89-96, 766-767)

2. Poddana badaniu grupa 21 uczniów cudzoziemców i obywateli polskich powracających do kraju, została przyjęta do Szkoły z zachowaniem przepisów art. 133 ust. 1 i art. 151 ust. 1 ustawy *Prawo oświatowe*¹² oraz na podstawie dokumentów określonych w § 2 pkt. 3 lit. a i b rozporządzenia w sprawie uczniów przybywających z zagranicy. Siedmiu uczniów przyjęto do klas pierwszych na podstawie wniosków rodziców (§ 4 ust. 1 pkt. 1 i 2 cyt. rozporządzenia), a pozostałych 14 uczniów przyjęto na podstawie świadectw i zaświadczeń wydanych przez szkołę za granicą, potwierdzających uczęszczanie ucznia przybywającego z zagranicy do szkoły za granicą i wskazujących klasę, którą uczeń ukończył za granicą (warunki określone w § 4 ust. 2 pkt. 1 i 2 ww. rozporządzenia). Nie wystąpił przypadek przyjęcia ucznia do Szkoły na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej¹³.

W badanej grupie uczniów, przyjęto w roku szkolnym:

- 2017/2018, 5 uczniów, w tym 1 uczeń mieszkał poza granicą ustalonego obwodu Szkoły,

- 2018/2019, 10 uczniów (wszyscy zamieszkiwali w granicach ustalonego obwodu Szkoły),

- 2019/2020, 6 uczniów, w tym 1 uczeń mieszkał poza granicą ustalonego obwodu Szkoły.

(akta kontroli: str. 99-314)

3. Nauczyciele wybranych do badania przedmiotów¹⁴ nie dokumentowali wyników wstępnego rozpoznania¹⁵ poziomu wiedzy i umiejętności uczniów z zagranicy

¹¹ Wydatki ogółem w Szkole wyniosły w roku: 2017 – 4.782,77 tys. zł, 2018 – 5.852,94 tys. zł i 2019 (do końca października) – 5.718,28 tys. zł.

¹² Ustawa z dnia 14.12.2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2019 r., poz. 1148 ze zm.).

¹³ O której mowa w § 12 rozporządzenia w sprawie uczniów przybywających z zagranicy.

¹⁴ Tj. języka polskiego, matematyki, biologii, historii i geografii.

¹⁵ W rozumieniu pierwszego rozpoznawania ich poziomu wiedzy i umiejętności, zapoczątkowanego z chwilą rozpoczęcia nauki w Szkole.

rozpoczynających naukę w Szkole, z języka polskiego i z innych przedmiotów obowiązkowych. Dyrektor Szkoły podała m.in., że w związku z tym, że bieżące czynności nauczycieli w zakresie rozpoznawania poziomu wiedzy i umiejętności uczniów rozpoczynających naukę w szkole z języka polskiego oraz innych przedmiotów obowiązkowych nie wymagają odrębnego dokumentowania, Szkoła nie dysponuje w swoich zasobach dokumentami w tym zakresie. Podobnie i w zakresie dokumentowania korzystania z materiałów pomocniczych w pracy z uczniami z zagranicy – nie ma wymogu dokumentowania realizacji tych zadań.

W ankiecie przeprowadzonej przez Dyrektora Szkoły w trakcie kontroli, wśród nauczycieli pracujących z uczniami przybywającymi z zagranicy, podali oni m.in., że:

- wstępnie rozpoznawali poziom wiedzy i umiejętności uczniów za pomocą: kartkówek, sprawdzianów, obserwacji ucznia podczas zajęć lekcyjnych oraz w trakcie przerw, rozmów indywidualnych z dziećmi, ocenie zasobu słownictwa, płynności wypowiedzi, rozumienia ze słuchu. Jeden z nauczycieli z języka polskiego podał, że *nie ma ustalonych, standaryzowanych diagnoz dla takich uczniów. W toku nauki (prace pisemne, wypowiedzi ustne) oraz w trakcie wywiadu z uczniami i rodzicami, dowiadujemy się o poziomie ich umiejętności,*

- korzystali z następujących materiałów pomocniczych: z własnych autorskich materiałów, układanek, ilustracji tematycznych, opowiadań. Jeden z nauczycieli języka polskiego podał, że *o dobre, dedykowane tym uczniom materiały jest bardzo trudno, dostęp do zadań jest płatny, bezpłatne programy w sieci zawierają tylko przykładowe fragmenty lekcji.* Inny nauczyciel z języka polskiego podał m.in., że *na dzień dzisiejszy nie ma książek i podręczników dostosowanych do nauki obcokrajowców.* Nauczyciel z języka angielskiego podał m.in. *„materiały z których korzystam są dla wszystkich uczniów, nie mam nic specjalnego dla „obcych”*.

Programy nauczania (oraz podręczniki) języka polskiego, oraz innych przedmiotów obowiązkowych (matematyki, historii, geografii i biologii) wykorzystywane w nauczaniu dzieci przybywających z zagranicy, spełniały wymagania stawiane przed takimi dokumentami, bez konieczności ich dostosowywania do potrzeb i możliwości tej grupy uczniów¹⁶. Dyrektor Szkoły podała m.in., że *nie było potrzeby szczególnego adoptowania programów nauczania języka polskiego oraz innych przedmiotów obowiązkowych na potrzeby kształcenia dzieci przybywających z zagranicy i dokumentowania tego typu działań. Każdy nauczyciel ma obowiązek udzielania indywidualnego wsparcia poprzez dostosowanie tempa nabywania przez jego ucznia wiadomości i nowych umiejętności, zgodnych z podstawą programową. To nauczyciel samodzielnie decyduje w danym momencie, jak będzie prowadził ucznia, aby ten odniósł sukces.*

(akta kontroli: str. 315-427, 939-943)

3a. W Szkole nie zorganizowano oddziału przygotowawczego¹⁷.

(akta kontroli: str. 385-427)

4. W Statucie Szkoły Podstawowej nr 18 w Rzeszowie (dalej Statut) nie określono zadań Szkoły związanych z kształceniem uczniów cudzoziemców i dzieci obywateli polskich powracających z zagranicy, w tym odniesień dotyczących wsparcia psychologiczno-pedagogicznego tej grupy uczniów.

W Statucie z 15.10.2019 r. określono m.in., że:

¹⁶ Nauczyciele realizujący programy nauczania oraz prowadzony nadzór pedagogiczny przez Dyrektora Szkoły i podmioty zewnętrzne, nie stwierdzili potrzeby modyfikacji programów nauczania.

¹⁷ W znaczeniu art. 165 ust. 11 ustawy *Prawo oświatowe*.

- do zadań wychowawcy należy m.in.: współpracowanie z nauczycielami lub specjalistami oraz planowanie i koordynowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, utrzymywanie kontaktu z rodzicami uczniów w celu poznania i ustalenia potrzeb opiekuńczo-wychowawczych ich dzieci, włączania ich w sprawy życia klasy i szkoły, współpraca z pedagogiem szkolnym w rozpoznawaniu potrzeb, trudności i uzdolnień ucznia,

- do zadań pedagoga szkolnego należy m.in. diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci.

W dzienniku pedagoga szkolnego nie odnotowano czynności dotyczących wspierania nauczycieli w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, o których mowa w § 24 pkt. 7 i 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie *zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*¹⁸.

Pedagog szkolny w wyjaśnieniu podała m.in., że rozpoznanie potrzeb uczniów przybywających z zagranicy zapisywane były w dzienniku pedagoga i w badanych latach rozpoznane zostały potrzeby u 5 uczniów. Potrzeby te rozpoznawane były poprzez: rozmowy z rodzicami i z nauczycielami i z uczniami. W załączonym do wyjaśnienia wyciągu z „Dziennika pedagoga” zanotowane były m.in. zdarzenia dotyczące rozmów z uczniami na temat sytuacji w szkole, z rodzicami uczniów na temat: złego samopoczucia ucznia w szkole, trudnych relacji z kolegami, wyjaśnienia zaistniałych przyczyn konfliktu, memów robionych przez uczniów pod adresem kolegi i in.

Pedagog szkolny oświadczyła, że są to w ogóle wszystkie zapisy w „Dzienniku pedagoga” dotyczące działań wobec uczniów przybyłych z zagranicy, oraz, że *poza nimi nie występują żadne inne notatki odnoszące się podmiotowo do uczniów przybyłych z zagranicy.*

W dokumentacji przedstawionej przez pedagoga, nie było zapisów odnoszących się do zdiagnozowanych potrzeb psychofizycznych uczniów przybywających z zagranicy.

Uczniowie przybywający z zagranicy uczestniczyli w zajęciach zorganizowanych dla ogółu uczniów Szkoły¹⁹:

1) w roku szkolnym 2017/2018:

- zajęcia wyrównawcze z języka polskiego, 2 uczniów, po jednej godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z historii, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z przyrody, 5 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z matematyki, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego, 1 uczeń, po 1 godzinie co dwa tygodnie,
- zajęcia wyrównawcze z języka niemieckiego, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- „zajęcia ogólnorozwojowe”, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- kółko matematyczne, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- kółko polonistyczne, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- Koło „Odkrywców przyrody”, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,

2) w roku szkolnym 2018/2019:

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 09.08.2017 r. w sprawie *zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz. U. z roku 2017, poz. 1591 ze zm.), dalej rozporządzenie w sprawie *pomocy psychologiczno-pedagogicznej.*

¹⁹ Dyrektor Szkoły podała, że zajęcia te nie były finansowane przez organ prowadzący szkołę. Ich prowadzenie odbywało się w ramach zadań statutowych obowiązujących każdego nauczyciela.

- zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z matematyki, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z języka polskiego, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- „zajęcia ogólnorozwojowe”, 5 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- „zajęcia dodatkowe z chemii”, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- „zajęcia dodatkowe z geografii”, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- „zajęcia dodatkowe z języka angielskiego”, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- kółko czytelnicze „Książka moim przyjacielem”, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- kółko polonistyczne, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- program edukacyjny „Uczymy dzieci programować”, 3 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- kółko matematyczne, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,

3) w roku szkolnym 2019/2020:

- zajęcia wyrównawcze z języka polskiego, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z biologii, 5 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego ogólnorozwojowe, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z historii, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia wyrównawcze z geografii, 1 uczeń, po 1 godzinie co 2 tygodnie,
- zajęcia wyrównawcze z języka polskiego ogólnorozwojowe, 2 uczniów, po 1 godzinie co 2 tygodnie,
- zajęcia wyrównawcze dla uczniów z trudnościami w nauce, „Mądra główka” – gra, 1 uczeń, po 1 godzinie co 2 tygodnie,
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze „Logika dla smyka”, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- „zajęcia ogólnorozwojowe”, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- „zajęcia ogólnorozwojowe” Kopalnia wiedzy, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- zajęcia ogólnorozwojowe”, indywidualne, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- „Już wiem” praca z uczniem potrzebującym wsparcia, 2 uczniów, po 1 godzinie co 2 tygodnie,
- kółko matematyczne, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo,
- projekt „Wiem, umiem, potrafię”, 1 uczeń, po 1 godzinie tygodniowo,
- projekt „Chcę wiedzieć więcej”, 2 uczniów, po 1 godzinie tygodniowo.

Kwalifikacja uczniów przybywających z zagranicy do wyżej wymienionych zajęć nie była sformalizowana ani dokumentowana, stąd np. nie można stwierdzić, że uczniowie przybywający z zagranicy uczestniczyli w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, o których mowa w § 15 rozporządzenia w sprawie pomocy psychologicznej – pedagogicznej, w związku ze stwierdzonymi przez nauczycieli trudnościami w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej.

W kontrolowanym okresie zajęcia były dokumentowane w dziennikach poszczególnych zajęć. W „notatkach” sporządzanych w „Dziennikach zajęć z języka polskiego dla cudzoziemca”, nauczyciele odnotowywali m.in. następujące uwagi/ spostrzeżenia:

- o uczniu z klasy 2: „uczeń podczas zajęć poczynił postępy. Coraz więcej rozumie, poprawnie czyta po polsku. Musi popracować jeszcze nad pisaniem, rozumieniem złożonych tekstów, a także gramatyką i ortografią”,
- o uczniu z klasy 2: „uczeń w toku zajęć rozwinął umiejętność słuchania tekstów i opowiadania ich, wzbogacił słownictwo, nabył większą pewność i swobodę w wypowiedaniu się na dany temat. Opanował poznane zasady pisowni wielką literą (...)”

- o uczniu z klasy 4: „(...) to uczeń wymagający stałej motywacji nauczyciela do wykonywania jego poleceń. Chłopiec nie zawsze chętnie angażuje się w powierzone mu zadania”,
- o uczniu z klasy 3: „uczeń podczas zajęć poczynił postępy. Pięknie czyta po polsku, coraz lepiej wychodzi mu pisanie (...)”.

Odpowiednie uwagi zawarte są w pozostałych „Dziennikach (...)” i dotyczą pozostałych 8 uczniów korzystających z dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego w kontrolowanym okresie.

Zgodnie z § 19 rozporządzenia w sprawie uczniów przybywających z zagranicy łączny wymiar godzin zajęć dydaktycznych (dodatkowych zajęć z języka polskiego oraz wyrównawczych z przedmiotów obowiązkowych) w odniesieniu do poszczególnych uczniów, nie był wyższy niż pięć godzin lekcyjnych tygodniowo.

Dyrektor Szkoły w wyjaśnieniu podała m.in., że nie współpracowała z innymi instytucjami w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom przybywającym z zagranicy oraz, że wszelkie działania w udzielaniu takiej pomocy były organizowane przez Szkołę.

(akta kontroli: str. 385-492, 771, 773-879, 942-948)

5. W kontrolowanym okresie Rada Pedagogiczna każdorocznie przyjmowała w drodze uchwały dokument pn. „Wewnątrzszkolny system oceniania”²⁰ (dalej Zasady oceniania), który obowiązywał w danym roku szkolnym²¹. W żadnym z badanych lat szkolnych w Zasadach oceniania (w tym również w przedmiotowych systemach oceniania²²) nie wprowadzono postanowień (ustaleń) odnoszących się do kwestii oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów przybywających z zagranicy.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w wewnątrzszkolnym systemie oceniania nie regulowano wprost kwestii osiągnięć dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. W wymienionym dokumencie istnieją zapisy o dostosowywaniu wymagań przez nauczycieli dotyczące każdego ucznia (w tym dzieci z zagranicy) w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby²³.

(akta kontroli: str. 493-504, 880-938, 949-950)

²⁰ W roku szkolnym 2019/2020 dokument ten zatytułowano „Zasady wewnątrzszkolnego oceniania”.

²¹ Uchwały nr: 10/2017/2018, 10a/2018/2019 i 6/2019/2020.

²² W Szkole występował pn. „Kryteria oceniania”. Np. z matematyki,

- stopień celujący otrzymywał uczeń, który m.in. posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania, samodzielnie i twórczo rozwijał własne uzdolnienia, proponował rozwiązania nietypowe,

- stopień bardzo dobry otrzymywał uczeń, który m.in. opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określone programem nauczania, samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne objęte programem nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań,

- stopień dobry otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania na poziomie treści zawartych w podstawie programowej, systematycznie przygotowuje się do zajęć i bierze w nich aktywny udział, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,

- stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który m.in. opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania przyjętym przez nauczyciela, rozwiązuje typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności, potrafi z niewielką pomocą nauczyciela wykorzystać zdobyte wiadomości do rozwiązywania zadań i problemów,

- stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który posiada minimum wiadomości i umiejętności wynikających z treści podstawy programowej, potrafi samodzielnie przedstawić najważniejsze definicje, twierdzenia, własności, konstrukcje z zakresu przerobionego materiału, w miarę swoich możliwości odrabia zadania domowe, rozwiązuje z pomocą nauczyciela zadania o niewielkim stopniu trudności,

- stopień niedostateczny otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności ujętych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze kształcenie z matematyki.

²³ W zasadach oceniania z dnia 13.09.2019 r., zawarto m.in. następujące zapisy: nauczyciel jest obowiązany dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia (...) Dostosowanie wymagań może nastąpić z jednego lub wielu zajęć edukacyjnych objętych programem nauczania.

Zgodnie z art. 44 b ust. 3 ustawy o systemie oświaty ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do:

- wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego,
- wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania, oraz
- wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania – w przypadku dodatkowych zajęć edukacyjnych.

Stosownie do § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 3 sierpnia 2017 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych²⁴ oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w tej samej sprawie²⁵, wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia, dokonanego przez nauczycieli i specjalistów.

W latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 (do 30 listopada) nie wystąpiły przypadki uczniów przybywających z zagranicy, wymagające odmiennego podejścia w sposobie oceniania, z uwagi na trudności w nauce lub zachowaniu. Z tego względu, nie stwierdzono konieczności dostosowywania dokumentów Szkoły, uwzględniającego dodatkowe treści (zapisy) odnoszące się do tego rodzaju potrzeb uczniów.

W poszczególnych latach szkolnych na zajęcia wyrównawcze uczęszczała następująca liczba dzieci przybywających z zagranicy: 2017/2018 – 8, 2018/2019 – 7, 2019/2020 (do 30 listopada) – 11.

(akta kontroli: str. 944-948)

6. W roku szkolnym 2017/2018 nie było dzieci rodziców powracających do kraju i dzieci cudzoziemców uczestniczących w egzaminach zewnętrznych.

W roku szkolnym 2018/2019, jeden uczeń cudzoziemiec (z klasy VIIIa) uczestniczył w egzaminie ósmoklasisty²⁶. Na spotkaniu z rodzicami w dniu 20.09.2018 r. zostały omówione m.in. sprawy związane z egzaminem ósmoklasisty, w tym dostosowanie form i warunków egzaminu. Pedagog szkolny (z zachowaniem terminu) wniosła do Dyrektora Szkoły o dostosowanie warunków i formy egzaminu ósmoklasisty dla ucznia z klasy VIIIa, ze względu na ograniczoną znajomość języka polskiego, utrudniającą zrozumienie czytanego tekstu, proponując następujące sposoby dostosowania:

- forma arkusza egzaminacyjnego dla cudzoziemca (O-C00) z języka polskiego i matematyki,
- przystąpienie do egzaminu z języka polskiego i matematyki w osobnej sali,
- przedłużenie czasu przeprowadzenia egzaminu z języka polskiego (do 180 minut) i matematyki (do 150 minut).

²⁴ Rozporządzenie wydane na podstawie delegacji art. 44zb ustawy o systemie oświaty, weszło w życie z dniem 01.09.2017 r., według stanu na dzień 20.12.2019 r. jest aktem prawnym obowiązującym, promulgowanym w Dz.U. z roku 2017, poz. 1534.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22.02.2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, wydane na podstawie delegacji art. 44zb ustawy o systemie oświaty, weszło w życie z dniem 01.09.2019 r., promulgowane w Dz.U. z roku 2019, poz. 373.

²⁶ Ogółem do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 40 uczniów.

W „informacji o sposobie dostosowania warunków i formy egzaminu ósmoklasisty” w pozostałych dostosowaniach podano: „słownik dwujęzyczny: polsko-ukraiński”.

W dniu 12.03.2019 r. rodzic ucznia zrezygnował z następujących warunków dostosowania egzaminu ósmoklasisty:

- dostosowana forma arkusza egzaminacyjnego,
- przystąpienie do egzaminu w osobnej Sali,
- słownik dwujęzyczny.

Rada Pedagogiczna z zachowaniem terminu, w formie uchwały wyraziła pozytywną opinię w sprawie warunków dostosowania egzaminu ósmoklasisty²⁷. Dyrektor Szkoły (z zachowaniem termin) informowała Dyrektora Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie o liczbie uczniów przystępujących do dostosowanego egzaminu.

Dyrektor Szkoły podała, że nauczyciele analizowali wyniki egzaminów każdego ucznia (w tym przypadek ucznia z klasy VIIIa), ze zwróceniem uwagi na stopień opanowania sprawdzonych umiejętności.

W roku szkolnym 2019/2020, dwóch uczniów przybywających z zagranicy (w tym 1 cudzoziemiec), z klasy VIIIa, było przygotowywanych do egzaminu ósmoklasisty.

Na spotkaniu z rodzicami w dniu 19.09.2019 r. zostały omówione m.in. sprawy związane z egzaminem ósmoklasisty i egzaminami próbnymi, w tym dostosowanie form i warunków egzaminu.

W dniu 07.11.2019 r., Rada Pedagogiczna w formie uchwały²⁸ (z zachowaniem terminu) wyraziła pozytywną opinię w sprawie wniosku²⁹ wychowawcy, o dostosowanie warunków i form przeprowadzenia egzaminu ósmoklasisty wobec jednego z uczniów (cudzoziemca). Wychowawca wniosek uzasadnił ograniczoną znajomością języka polskiego, utrudniającą zrozumienie czytanego tekstu i zaproponował następujące sposoby dostosowania:

- formę arkusza egzaminacyjnego dla cudzoziemca (O-C00) z języka polskiego i matematyki,
- zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego,
- przystąpienie do egzaminu z języka polskiego i matematyki w osobnej sali,
- przedłużenie czasu przeprowadzenia egzaminu z języka polskiego (do 180 min.) i matematyki (do 150 min.),
- korzystanie ze słownika polsko-ukraińskiego i ukraińsko-polskiego na egzaminie z języka polskiego i matematyki.

W „informacji o sposobie lub sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzenia egzaminu ósmoklasisty do potrzeb i możliwości zdającego”, zaznaczono dostosowania wymienione we wniosku wychowawcy. W dniu 15.11.2019 r. rodzic ucznia zrezygnował z jednego warunku dostosowania, tj. z *przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty w osobnej sali*.

Drugi uczeń nie miał dostosowanych warunków ani formy przeprowadzenia egzaminu³⁰ (potwierdziła to matka ucznia, podpisując potwierdzenie zgodności danych przekazanych do Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej).

(akta kontroli: str. 485-492, 505-514, 768, 951-957)

²⁷ Uchwała Rady Pedagogicznej nr 15a/2018/2019 z dnia 28.01.2019 r. w sprawie dostosowania warunków i form przeprowadzenia egzaminu ósmoklasisty.

²⁸ Uchwała nr 11/2019/2020 z dnia 07.11.2019 r. w sprawie dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty.

²⁹ Wniosek z dnia 06.11.2019 r.

³⁰ Dyrektor Szkoły podała, że nie było takiej potrzeby. Uczeń ten rozpoczął naukę w Szkole 01.09.2016 r. i od początku nie miał trudności adaptacyjnych związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

7. W Szkole dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, podlegających obowiązkowi szkolnemu, nie zorganizowano nauki języka i kultury kraju pochodzenia, przez placówkę dyplomatyczną lub konsularną kraju ich pochodzenia, działającą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, albo przez stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości.

Dzieci cudzoziemców i obywateli polskich powracających do kraju brały udział m.in. w zajęciach: sportowych, artystycznych, plastycznych, muzycznych i muzyczno-ruchowych³¹.

Ustalono, że w dniu 21.11.2018 r. wpłynęła do Szkoły skarga³² rodziców uczennicy, dotycząca „szykanowania i poniżania naszego dziecka przez uczniów w Szkole”. W treści skargi podano m.in., że uczennica od dłuższego czasu jest szykanowana i poniżana przez niektórych uczniów, m.in. w formie adresowanych do niej odzywek (okrzyków), a także dokuczania innym uczniom, którzy siedzą z nią w ławce. Rodzice tej uczennicy – za radą Dyrektora Szkoły – zwrócili się o pomoc do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, gdzie powiedziano im, że zaistniała w Szkole sytuacja nie ma związku z zachowaniem tejże uczennicy, tylko jest wynikiem nieprawidłowego zachowania się innych dzieci.

Stwierdzono, że:

- przed datą wpływu niniejszej skargi, w dniu 19.10.2018 r. miała miejsce rozmowa wychowawcy klasy³³ z mamą tej uczennicy, której tematem były problemy uczennicy w adaptacji z rówieśnikami w szkole i w klasie,
- w dniu 12.12.2018 r. odbyła się rozmowa wychowawcy klasy z rodzicami tej uczennicy (w obecności Dyrektora Szkoły), której treścią były jej problemy w relacjach z koleżankami i kolegami³⁴,
- w „Dzienniku pedagoga szkolnego” pod datą 12.12.2018 r., pedagog szkolny zanotował: „uczestnictwo w spotkaniu Dyrektora Szkoły i wychowawcy klasy z rodzicami uczennicy, w związku ze złożonym pismem rodziców dotyczącym traktowania córki przez niektórych uczniów. Wyjaśnienie wszystkich sytuacji. Ustalenie zasad współpracy”³⁵.

(akta kontroli: str. 465-472, 485-492, 515, 958-963)

8. W okresie od 15.05.2002 r. do 31.12.2018 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29.03.2002 r. w sprawie *sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków*³⁶ (dalej rozporządzenie 1), które utraciło moc z dniem 01.01.2019 r. na podstawie art. 147 pkt. 4 ustawy z dnia 27.10.2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych³⁷.

³¹ Były to m.in.: rodzinne warsztaty Bożonarodzeniowe (2 dzieci), kółko teatralne (1 dziecko), zajęcia czytelniczo-teatralne (1 dziecko), zajęcia na siłowni (1 dziecko), zajęcia czytelniczo-plastyczne (1 dziecko), zajęcia plastyczne (4 dzieci), zajęcia muzyczno-ruchowe (4 dzieci), kółko taneczne (1 dziecko), chór szkolny (2 dzieci), zabawy i gry sportowe/ruchowe (2 dzieci).

³² W badanych latach szkolnych, w „Rejestrze skarg i wniosków” zaewidencjonowany był wpływ 5 skarg (w roku 2017 – 0, w roku 2018 – 1 i w roku 2019 – 4), z których jedna miała związek ze zjawiskiem nietolerancji.

³³ Na podstawie wpisu do „Dziennika zajęć lekcyjnych”

³⁴ Ibidem.

³⁵ Na podstawie „Dziennika pedagoga szkolnego”.

³⁶ Dz.U. z roku 2002 Nr 46, poz. 430 ze zm.

³⁷ Dz.U. z roku 2017, poz. 2203 oraz z roku 2018, poz. 2245.

W okresie od 24.01.2019 r. do 31.08.2019 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie *dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli*³⁸ (dalej rozporządzenie 2), które zostało uchylone z dniem 01.09.2019 r. przez art. 6 pkt. 18 lit. e ustawy *o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw*³⁹. Rozporządzenie 2 określało m.in. formy doskonalenia zawodowego nauczycieli i rodzaje wydatków związanych z organizacją i prowadzeniem doskonalenia zawodowego nauczycieli, które mogą być dofinansowywane ze środków wyodrębnionych na ten cel, w budżecie organu prowadzącego Szkołę oraz w budżecie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, na realizację ogólnokrajowych zadań w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Od dnia 01.09.2019 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23.08.2019 r. w sprawie *dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe* (Dz.U. z roku 2019, poz. 1653), dalej rozporządzenie 3. Rozporządzenie to określało m.in. rodzaje wydatków związanych z organizacją i prowadzeniem doskonalenia zawodowego nauczycieli, które mogą być dofinansowywane ze środków wyodrębnionych na ten cel, w budżecie organu prowadzącego Szkołę, warunki, tryb i kryteria przyznawania tych środków oraz szczegółowe cele szkolenia branżowego oraz tryb i warunki kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe.

W dniu 30.11.2015 r. przyjęty został w Szkole dokument pn. „Wieloletni Plan Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli w Zespole Szkół nr 7 w Rzeszowie⁴⁰, na lata 2015-2020” (dalej Wieloletni plan), opracowany na podstawie rozporządzenia 1 oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27.08.2015 r. w sprawie *nadzoru pedagogicznego* (Dz.U. z roku 2015, poz. 1270), uchylonego z dniem 01.09.2017 r. przez art. 15 pkt. 53, art. 365 ustawy *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2017 r., poz. 60). Wieloletni plan w sposób ogólny określał preferowaną tematykę przyszłych szkoleń, a w jego treści zawierała się również problematyka dotycząca diagnozy potrzeb i możliwości ucznia oraz organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole.

Ustalono, że po dacie utraty mocy rozporządzenia 1 (co nastąpiło 31.12.2018 r.) oraz rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego (co nastąpiło 01.09.2017 r.), Wieloletni plan nie został zaktualizowany do norm obowiązujących przepisów (ani, nie został uchylony). Dyrektor Szkoły podała, że przy aktualnych przepisach nie ma już potrzeby konstruowania, czy uaktualniania takiego dokumentu.

Uszczegółowienie potrzeb z zakresu doskonalenia zawodowego nauczycieli na lata budżetowe:

- 2017 i 2018, występowało we wnioskach Dyrektora do organu prowadzącego, określających zapotrzebowanie na środki w ramach doskonalenia zawodowego nauczycieli, zawierających uzasadnienie tych potrzeb,
- 2019 i 2020, występowało w treści uchwał Rady Pedagogicznej, podejmowanych w sprawach ustalenia sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego

³⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18.01.2019 r. w sprawie *dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli* (Dz. U. z roku 2019, poz. 136).

³⁹ Ustawa z dnia 22.11.2018 r. *o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z roku 2018, poz. 2245 ze zm.).

⁴⁰ Uchwałą Rady Miasta Rzeszowa (dalej Rada) nr XI/198/2015 z dnia 26.05.2015 r. utworzony został (z dniem podjęcia) Zespół Szkół nr 7 w Rzeszowie, w skład którego wchodziła m.in. Szkoła Podstawowa nr 18. Zespół Szkół nr 7 w Rzeszowie istniał do 31.08.2018 r., kiedy weszła w życie uchwała Rady nr LI/1160/2017 z dnia 21.11.2017 r., w której stwierdzono m.in., że *dotychczasowy Zespół Szkół nr 7 w Rzeszowie (...) stał się Szkołą Podstawową nr 18 w Rzeszowie*.

w celu doskonalenia pracy szkoły. W uchwałach tych, Rada Pedagogiczna po dokonaniu analizy:

- wyników i wniosków ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego przez Dyrektora Szkoły,
- sprawozdania z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2017/2018, oraz
- kontroli przeprowadzonych przez pracowników Kuratorium Oświaty w Rzeszowie w roku szkolnym 2017/2018,

ustalała sposób wykorzystania zawartych w tych dokumentach wniosków w celu doskonalenia pracy szkoły, w tym wskazywała tematykę organizowanych szkoleń⁴¹.

W kontrolowanym okresie, w żadnym dokumencie dotyczącym działań z zakresu doskonalenia zawodowego, nie uwzględniono zagadnień odnoszących się do pracy z uczniami przybywającymi z zagranicy⁴². W latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020, łącznie 50 nauczycieli nauczało dzieci rodziców powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców, z których nikt nie uczestniczył w formach doskonalenia zawodowego ukierunkowanych na pracę z takimi uczniami, np. z zakresu: diagnozowania potrzeb psychofizycznych i dydaktycznych takich uczniów, nauczania języka polskiego jako języka obcego, oceniania osiągnięć tych uczniów czy modyfikacji treści programów nauczania na podstawie rozpoznanego poziomu wiedzy i umiejętności⁴³.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w szkolnej dokumentacji doskonalenia zawodowego nauczycieli nie ma wprost odniesienia do pracy z uczniami z zagranicy, jednak każde doskonalenie odbyte indywidualnie przez nauczyciela, bądź szkolenie całej Rady Pedagogicznej, miało istotny wpływ na bezpośrednią pracę z uczniem (zdolnym, słabym, czy powracającym z zagranicy).

Wnioski Dyrektora Szkoły o dofinansowanie doskonalenia zawodowego:

- na lata budżetowe⁴⁴ 2017 i 2018, składane były do organu prowadzącego w terminie do 30 listopada, oraz

b) na rok 2019, złożenie wniosku do organu prowadzącego nastąpiło w dniu 03.12.2018 r. (3 dni po terminie) i na rok 2020 - w dniu 30.10.2019 r.

Powyższe wnioski nie zawierały tematyki form doskonalenia dotyczącej pracy z uczniami przybywającymi z zagranic.

Na doksztalcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli w poszczególnych badanych latach poniesione zostały następujące wydatki:

- w roku 2017, z zaplanowanych 10.030 zł, wydatkowano 9.937,90 zł,
- w roku 2018, z zaplanowanych 10.960 zł, wydatkowano 10.950 zł,
- w roku 2019 (do końca października) z zaplanowanych 12.875 zł, wydatkowano 7.122 zł.

(akta kontroli: str. 516-549, 769, 771)

⁴¹ Określone ogólnie kierunki szkoleń na lata budżetowe 2019 i 2020, odnosiły się m.in. do zapewnienia fachowej opieki i wsparcia wszystkim uczniom potrzebującym specjalisty w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zmotywowania nauczycieli wychowania fizycznego do zdobywania kolejnych uprawnień instruktorskich w celu zagospodarowywania wolnego czasu i organizowania letniego oraz zimowego wypoczynku, skierowania nauczyciela na studia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

⁴² W tabeli pt. „Udział nauczycieli pracujących z dziećmi z zagranicy w sprofilowanym doskonaleniu zawodowym”, za lata 2017-2019 (do końca października), nie wykazano żadnej z form doskonalenia zawodowego.

⁴³ Wyniki nadzoru pedagogicznego nie wykazywały braku właściwego przygotowania nauczycieli do kształcenia uczniów przybyłych z zagranicy.

⁴⁴ Dyrektor Szkoły podała, że wnioski te tworzone były również w oparciu o opinie przesyłane przez nauczycieli.

9. Dyrektor Szkoły opracowała na lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 plany nadzoru pedagogicznego, które przedstawiała na posiedzeniu Rady Pedagogicznej, w terminie do 15 września roku szkolnego, którego dotyczył plan.

W sporządzonych semestralnych wnioskach z nadzoru pedagogicznego z lat szkolnych 2017/2018 i 2018/2019, odniesiono się do przeprowadzonych w Szkole 21 „hospitacji”, 16 obserwacji, 2 ewaluacji. W żadnym z dokumentów opisujących zrealizowane formy nadzoru pedagogicznego, nie było odniesień (spostreżeń) dotyczących problemu pracy z dziećmi rodziców obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców.

W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 (do 05.11.2019 r.) w Szkole odbyło się łącznie 10 kontroli przeprowadzonych przez podmioty zewnętrzne, które nie dotyczyły zagadnień związanych z kształceniem dzieci rodziców powracających z zagranicy i dzieci cudzoziemców.

(akta kontroli: 550-765, 964-1019)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przepis § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie uczniów przybywających z zagranicy określał m.in., że dodatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego są prowadzone w wymiarze co najmniej 2 godzin lekcyjnych tygodniowo.

Ustalono, że w roku szkolnym 2017/2018 zorganizowano uczniowi dodatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego w wymiarze 1 godziny tygodniowo. Dyrektor Szkoły odnosząc się do przypadku zaniżenia wymiaru dodatkowych zajęć z języka polskiego, wyjaśniała m.in., że diagnoza wykazała u ucznia znajomość języka polskiego w stopniu dobrym, ale z pewnymi brakami, stąd postanowiono zmniejszyć wymiar zajęć do 1 godziny tygodniowo. W ocenie NIK, działanie takie stanowiło naruszenie cytowanego przepisu prawa. Szkoła mogła wystąpić do organu prowadzącego o organizację dwóch godzin zajęć i miała prawo zrezygnować z nich w trakcie roku jeśli zakładane efekty nauczania zostałyby osiągnięte.

(akta kontroli, str. 45-48)

2. Przepis § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29.03.2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków określał m.in., że dyrektorzy szkół i placówek, do dnia 30 listopada danego roku, składają do organu prowadzącego wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku budżetowym.

Wniosek Dyrektor Szkoły o dofinansowanie doskonalenia zawodowego w roku budżetowym 2019, złożony został do organu prowadzącego, w dniu 03.12.2018 r. Odnosząc się do naruszenia terminu, Dyrektor Szkoły podała m.in., że prawdopodobnie pracownik Szkoły wysłany do Wydziału Edukacji w celu doręczenia dokumentacji, nie dotarł przed godziną 15.20 (piątek) i doręczył pismo w najbliższym możliwym terminie, czyli w poniedziałek 03.12.2018 r.

(akta kontroli, str. 526-528/A)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Przyznawanie prawidłowego wymiaru dodatkowych bezpłatnych zajęć lekcyjnych z języka polskiego.
 2. Zapewnienie terminowego składania do organu prowadzącego, wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku budżetowym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 10 stycznia 2020 r.

Kontrolerzy
Edyta Niegowska-Buko
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Wilhelm Dmytrów
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/